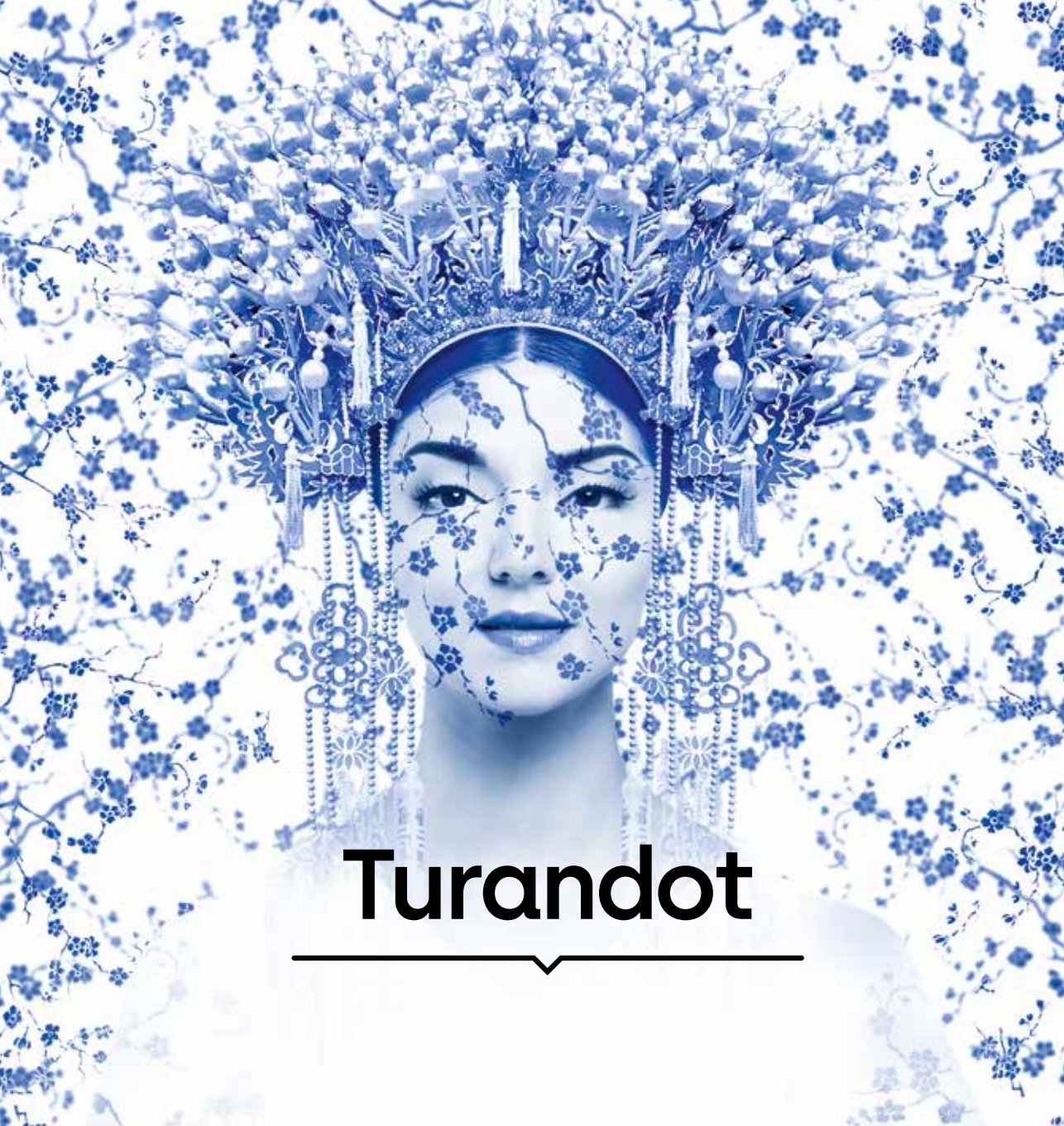
Turandot

RAHVUSTEATER
VANEMUINE

TALLINK

teatri peatoetaja

157. hooaeg

Giacomo Puccini ja/and Franco Alfano

Turandot

OOPER KOLMES VAATUSES ÜHE VAHEAJAGA /
AN OPERA IN THREE ACTS WITH ONE INTERMISSION

Libretistid / Librettists Giuseppe Adami ja/and Renato Simoni

Muusikajuht ja dirigent / Musical Director and Conductor Risto Joost

Dirigendid / Conductors Aleksandr Brazhnyk, Mārtiņš Ozoliņš (Läti Rahvusooper / Latvian National Opera), Mihhail Gerts

Lavastaja, koreograaf, valguskunstnik / Director, Choreographer, Lighting Designer Giorgio Madia (Itaalia / Italy)

Kunstnik / Scenographer Maarja Meeru

Lavastaja assistent, koori ja solistide liikumise repetiitor / Director's Assistant, Movement Repetitor for choir and soloists Janek Savolainen

Repetiitorid, kontsertmeistrid / Repetitors, Concertmasters Stefano Chiurchiú, Ele Sonn

Vokaalkonsultant / Vocal Consultant Toomas Kaldaru

Koormeister ja muusikaline assistent / Chorusmaster and Musical Assistant Martin Sildos

Koormeister / Chorusmaster Ingrit Malleus

Koori kontsertmeister / Chorus Concertmaster Lorenzo Perrella

Tantsijate repetiitor / Dancers' Repetitor Alexander Germain Drew

Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilaste repetiitor / Repetitor for students of the Vanemuine Dance and Ballet School Rita Dolgihh

Valguskunstniku assistent / Lighting Designer's Assistant Kaspar Aus

Inspitsiendid / Stage Managers Ülle Tinn

ESIETENDUS 13. APRILLIL 2024 VANEMUISE SUURES MAJAS
PREMIERE ON APRIL 13TH 2024 AT THE VANEMUINE THEATRE GRAND BUILDING

Osades / Cast

Turandot, *printsess / Princess*
Aile Asszonyi (külalisena / guest) või/or Liene Kinča (Läti / Latvia)

Calàf, *tundmatu prints, kuningas Timuri poeg / the Unknown Prince, son of King Timur*
Gabriele Mangione (Itaalia / Italy) või/or Gianluca Terranova (Itaalia / Italy)

Liù, *orjatüdruk, Timuri teejuht / a slave girl, Timur's guide*
Tamara Kalinkina (Ukraina / Ukraine) või/or
Kadri Raalik (Rahvusooper Estonia / Estonian National Opera)

Timur, *tatarlaste kukutatud kuningas / the deposed King of Tartary*
Märt Jakobson (külalisena / guest) või/or Pavlo Balakin (külalisena / guest)

Ping, *suurkantsler / Lord Chancellor*
Simo Breede või/or Taavi Tampuu (külalisena / guest)

Pang, *majordoomus / Majordomo*
Rasmus Kull või/or Hisatoshi Nezu

Pong, *keiserlik peakokk / Head chef of the Imperial Kitchen*
Roland Liiv (Soome Rahvusooper / Finnish National Opera)
või/or Mart Madiste (Rahvusooper Estonia / Estonian National Opera)

Mandariin / Mandarin
Atlan Karp (külalisena / guest) või/or Kristjan Häggblom

Pärsia prints / Prince of Persia
vokaal/vocals Hisatoshi Nezu või/or Oliver Timmusk
statist/extra Pent Matti Mets või/or Janek Savolainen

Keiser Altoum, *Turandoti isa* **/ The Emperor Altoum**, *Turandot's father*
Oliver Kuusik (külalisena / guest) või/or Juhan Tralla (külalisena / guest)

Timukas / The Executioner Pu-Tin-Pao
Alexander Germain Drew või/or Max Jones

Turandoti teenijad / Turandot's handmaids
Helen Nõmm, Marika Villemson, Siiri Koodres, Kristel Oja, Eve Kivisaar, Diana Silova, Elina Vostrikova / Maria Engel, Matilda Sampietro, Leonor Costa, Lizé Mentz, Lara Ern, Uliana Kozneva, Aini Latonen, Eva Alamets

Keiserlikud kaardiväelased, preestrid, targad, rahvas / Imperial guards, priests, wise men, the crowd
Vanemuise ooperikoori laiendatud koosseis / Vanemuine Opera Chorus (extended composition)

Timukasulased, aukandjad / Executioner's men, dignitaries
Vanemuise balletitrupp / Vanemuine Ballet Company

Rahvas / The Crowd
Tartu Poistekoor, Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased / Tartu Boys' Choir, students of the Vanemuine Dance and Ballet School

Keiserlikud kaardiväelased, mandariinid / Imperial guards, mandarins
Anamarti Kallari, Rasmus Saago, Mario Mark Prede, Kiur Pitsi, Oscar Helmut Laffranque, Aleks Juhan Kivisik, Markus Habo, Carl Kivi, Janek Savolainen

Vanemuise sümfooniaorkester / Vanemuine Symphony Orchestra

Giacomo Puccini viimane ooper „Turandot“ on justkui kolmevaatuseline *chinoiserie* – hiina esteetika, kirjanduse ja muusika tõlgendus ning imiteerimine itaalia helilooja poolt, kes ise kunagi Kaug-Itta ei reisinud. Alates 18. sajandi keskpaigast valitses Lääne-Euroopa kultuuripildis nii kirjanduses kui muusikas orientalism – esteetiline igatsus teistsuguse olemisviisi järele. „Turandot“ on just sellest olustikust kantud suur muinasjutt. Andmaks teose tõlgenduses edasi selle täit väärtust ning austamaks selle taotlusi, tuleb neid omadusi arvesse võtta.

Täpselt nii plaanin ma teha. See hiilgav muusika nõuab võrdväärselt dramaatilist lavastust. Puccini partituur on instrumentatsiooni ja kõlavärvide poolest väga rikka tekstuuriga, eepilised kooristseenid on kokku sulatatud säravalt intiimsete hetkedega. Mind paelub Puccini muusika võime kujutada oma erinevates kihtides iga tegelase vastuolusid ja ebakõlasid, samuti inimlikku vajadust armastada ja olla armastatud.

„Turandot“ on lavastamiseks üks keerulisemaid Itaalia oopereid. Lava vallutavad massistseenid kooride ja balletitrupiga, samas tuleb jutustada lugu ja pöörata tähelepanu muusikalisele kompositsioonile. Puccini „Turandot“ on külluslik sulam muusikast, draamast ja visuaalkunstist – tõeline teatrikogemus.

– Giorgio Madia

Turandot, Giacomo Puccini's final opera, can be described as a Chinoiserie in Three Acts – the interpretation and imitation of Chinese aesthetics, literature, and music by an Italian composer who never travelled to the Far East. Since the middle of the 18th century, the literary and musical scene in Western European culture was pervaded by the phenomenon of Orientalism – an aesthetic longing for another way of being. *Turandot* is a big fairy-tale immersed in this setting and any interpretation of this work that would not consider these aspects, would not give it its due value, nor respect his intention.

This is exactly what I intend to do. The grandeur of the music demands equally dramatic staging. The texture of Puccini's score has a richness of instrumental and harmonic colour, blending epic chorus passages with some brilliantly intimate moments. I'm fascinated how Puccini's music reveals many ever-changing layers to portray each of the characters in their various ambiguities and discords, as well as the human need to love and to be loved.

Scenically, *Turandot* is one of the most difficult operas in the Italian repertory to produce effectively. Mass scenes with choir, children's choir, and ballet fill the stage, at the same time there is a need to convey the story and emphasize the musical composition. *Turandot* is rich in the music, in the drama, in the aesthetic, in the theatre experience.

– Giorgio Madia

Sisukokkuvõte

Sündmused toimuvad müütilises Pekingis

I vaatus

Keisripalee juures loetakse rahvale ette korraldus: iga prints, kes tahab printsess Turandotti kosida, peab lahendama kolm mõistatust. Kes valesti vastab, see sureb. Kuutõusu ajal leiab aset ühe viimase kosilase, Pärsia printsi hukkamine. Rüselevate pealtvaatajate seas on orjatar Liù ja tema eakas peremees, samuti noor Calàf, kes neile appi tõtates tunneb mehes ära oma kadunud isa, troonilt tõugatud tatarlaste kuningas Timuri. Vaid Liù on Timurile ustavaks jäänud, mäletades, kuidas Calàf talle kunagi naeratas.

Rahvas ootab pinevusega hukkamise algust, kuid viimasel hetkel muudab rahvahulk meelt ja anub Turandotilt Pärsia printsile halastust. Ilmub printsess ja annab sõnatu käsu hukkamisega jätkata. Calàf on kättesaamatu printsessi ilust lummatud ning Liù ja Timuri õuduseks otsustab Turandotile kosja minna. Ministrid Ping, Pang ja Pong püüavad teda ümber veenda, kuid Calàf ei anna järele. Ta lööb gongi, mis kuulutab uue kosilase saabumist.

II vaatus

Ping, Pang ja Pong kurdavad Turandoti julma valitsusviisi üle, kuid loodavad, et armastus teeb printsessi taltsaks ja taastab riigis rahu. Siiski ei tea nad, kas tuleb valmistuda pulmaks või järjekordseks hukkamiseks.

Troonisaalis palub vana keiser Calàfil loobuda, kuid noormees ei lase end kõigutada. Saabub Turandot ning jutustab loo oma kaunist esiemast, printsess Lou-Lingist, kelle sõjakäigul prints oli röövinud ja tapnud. Turandot soovib Lou-Lingi nimel meestele kätte maksta ning on otsustanud, et temast ei saa iial ühegi mehe omandit. Ka Turandot keelitab Calàfi oma eesmärgist taganema, kuid Calàf keeldub.

Turandot esitab esimese mõistatuse: „Mis sünnib igal ööl ja sureb igal koidikul uuesti?“ „Lootus,“ vastab Calàf. Järgmiseks küsib Turandot: „Mis hõõgub leegina punaselt ja kuumalt, kuid ei ole tuli?“ „Veri,“ on Calàfi vastus. Vapustatud Turandot esitab kolmanda küsimuse: „Kes on kui jää ja kõrvetab, kuid teeb sinust kuninga, kui temale allud?“ Pingelise vaikuse järel hüüatab Calàf võidukalt: „Turandot!“ Rahvas rõkkab rõõmust, kuid printsess anub tulutult isa, et too teda võõrale printsile mehele ei paneks. Lootes tema südant võita, esitab Calàf Turandotile väljakutse: kui printsess enne hommikut tema nime teada saab, on Calàf nõus surma minema.

III vaatus

Ükski inimene Pekingis ei või magada enne, kui Turandotile on teatavaks tehtud tundmatu printsi nimi. Käsu eirajaid ootab surm. Calàf on oma võidus kindel, kuid Ping, Pang ja Pong jagavad talle hoiatusi. Hirmunud rahvahulk ähvardab printsi, püüdes tema nime teada saada. Rahvasumma ette tuuakse Liù ja Timur, kellelt üritatakse Calàfi saladust välja piinata. Calàf väidab, et kumbki neist ei tea seda. Liù vannub Turandotile, et vaid tema teab tundmatu isikut ning ei avalda seda iial. Ta vaikib ka siis, kui teda piinatakse. Turandot imestab, mis Liùle vastuhakuks jõudu annab. Liù ütleb, et tegu on armastusega ning lubab Turandotile, et ka tema saab armastuse rõõme kogeda. Siis haarab ta pistoda ja läheb vabasurma.

Turandot jääb Calàfiga üksi, prints suudleb teda tormakalt. Turandot on esmakordselt suurte tunnete meelevallas ja puhkeb nutma. Calàf on nüüd kindel, et ta on Turandoti südame võitnud ning avaldab talle oma isiku, riskides nii oma eluga. Keisri trooni ees seistes kuulutab Turandot, et ta teab tundmatu nime: see on Armastus.

Synopsis

The events take place in mythical Beijing

Act I

Near the imperial palace an edict is read to the people: ever prince who wishes to marry Princess Turandot must solve three riddles. The ones who answer incorrectly will die. At moonrise, one of the last suitors, the Prince of Persia will be executed. Among the scuffling spectators stand slave girl Liù and her aged master, as well as young Calàf who, rushing to their aid, recognizes his lost father, the vanquished Tartarian King Timur. Only Liù has remained faithful to Timur, remembering how Calàf once smiled to her.

The crowd is on tenterhooks as they wait for the execution to begin, at the last minute they change their mind and beg for mercy for the Persian Prince from Turandot. The Princess appears and gives a wordless command to proceed with the execution. Calàf is spellbound by the beauty of the unattainable princess and, to the horror of Liù and Timur, decides to ask for Turandot's hand. Ministers Ping, Pang, and Pong try to dissuade him, but Calàf does not back down. He sounds the gong which announces the arrival of a new suitor.

Act II

Ping, Pang, and Pong lament the cruel reign of Turandot, hoping that love will tame the Princess and restore peace in their country. Still, they have no idea whether to prepare for a wedding or yet another beheading.

In the throne hall, the old emperor asks Calàf to abandon his plan, but the young man cannot be swayed. Turandot arrives and tells the story of her beautiful foremother, Princess Lou-Ling who had been taken and murdered by a prince on the warpath. Turandot wishes to avenge Lou-Ling and has therefore decided that she will never belong to a man. Turandot, too, cajoles Calàf to forfeit his plan but Calàf refuses.

Turandot poses the first riddle: "What is reborn each night and dies again at every dawn?" "Hope", Calàf answers. Then, Turandot asks: "What glows red hot like a flame but is not fire?" "Blood," is Calàf's answer. Aghast, Turandot poses the third question: "Who is like ice and burns, but if you yield to them, will make you a king?" After a tense silence, Calàf victoriously calls out: "Turandot!" The crowd rejoices. The Princess begs her father to not marry her to a foreign prince, but her pleas are futile. Hoping to win her heart, Calàf challenges Turandot: if she finds out his name before dawn, Calàf is willing to go to his death.

INTERMISSION

Act III

No one in Beijing may sleep before Turandot has been told the name of the unknown prince. Death awaits those who ignore this command. Calàf is sure in his victory, but Ping, Pang, and Pong keep warning him. The scared crowd threatens the Prince to find out his name. Liù and Timur are brought before the crowd. They are tortured for Calàf's secret. Calàf argues that neither knows it. Liù swears to Turandot that the stranger's identity is only known to her and will never be revealed. She remains silent under torture. Turandot wonders what gives Liù the strength to prevail. Liù says that it is love, promising that Turandot, too, will know the joys of love. Then she seizes a dagger and commits suicide.

Turandot is left alone with Calàf, the prince kisses her hastily. For the first time, Turandot is at the mercy of her deep feelings, and she starts to cry. Calàf is now certain of having won Turandot's heart and reveals his identity to her, therefore risking his life. Standing before the Emperor's throne, Turandot announces that she knows the stranger's name: it is Love.

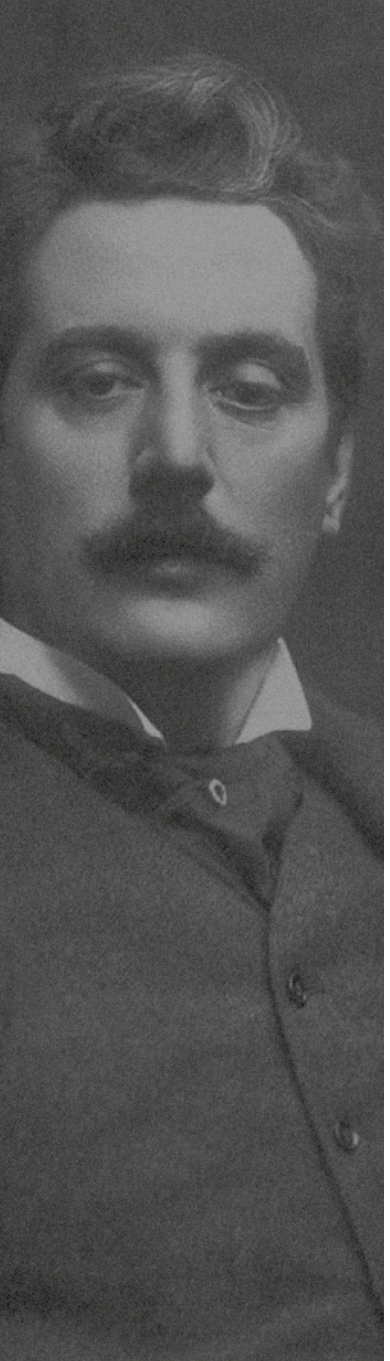

Giacomo Puccini (1858–1924) oli edukaim Itaalia ooperihelilooja pärast Giuseppe Verdit. Heliloojate dünastia järeltulijana pidi ta isalt üle võtma Lucca San Martino katedraali organisti ja koormeistri ameti ning suunati varakult muusikat õppima. 10-aastaselt astus ta San Martino ja San Michele kirikukooridesse ning 14-aastaselt alustas organistitööd neis ja teistes Lucca ümbruskonna kirikutes. 17-aastaselt hakkas ta aktiivselt komponeerima, luues improvisatsioonipõhist orelimuusikat, kuhu põimis ka noppeid Toscana rahvalauludest ja Verdi ooperitest.

1876. aastal Pisas nähtud „Aida" etendus mõjus noorele Puccinile nii sügavalt, et ta otsustas peretraditsioonist kõrvale astuda ning pühenduda ooperite kirjutamisele. Nelja aasta pärast õnnestus tal kolida heliloojate mekasse Milanosse ning aastatel 1880–1883 õppis ta stipendiumi toel Milano Konservatooriumis Antonio Bazzini ja Amilcare Ponichielli juures. Juba diplomitööks esitatud instrumentaalteoses „Sümfooniline *capriccio*" avaldusid Puccinile omased leidlikud meloodiad ning värvikas orkestratsioon. Õpingute lõpul kirjutas Puccini Ferdinando Fontana libretole oma esimese lühiooperi „Le villi" („Vaimud"), mis jäi ühevaatuseliste ooperite konkursil tähelepanuta. Mõjukate muusikametseenide juuresolekul toimunud kontsertettekande positiivse vastuvõtu tõttu, kus Puccini ise laulis ning end klaveril saatis, otsustati teos 1884. aastal Teatro del Vermes lavale tuua.

Puccini järgmise ooperi „Edgari" (1889) loomeprotsess oli vaevaline ning selle vastuvõtt jahe. Teose komponeerimise ajal tutvus Puccini abielunaise Elvira Gemignaniga, kellega sai 1886. aastal poja ning pärast Elvira toonase abikaasa surma 1904. aastal sõlmis ka abielu. 1891. aastal tuli Puccini omandusse maja Torre del Lagos, kus ta elas 1921. aastani ning kirjutas kõik järgnevad ooperid peale „Turandoti".

Tõeline edu saabus ooperiga „Manon Lescaut“, mille esmalavastus jõudis publiku ette 1893. aastal Torinos ning tõi Puccinile rahvusvahelise kuulsuse. Järgnesid „Boheem“ (1896), „Tosca“ (1900) ja „Madama Butterfly“ (1904). Pöördelised sündmused Puccini eraelus seiskasid mõneks ajaks helilooja loometuhina, kuid 1910. aastal esietendus järgmine ooper „Tütarlaps kuldsest läänest“. 1910ndate teises pooles valmisid operett „Pääsuke“ ning kolm lühiooperit, mida tuntakse ühise pealkirja all „Triptühhon: Mantel, Õde Angelica, Gianni Schicchi“.

Oma järgmisele ooperile otsis Puccini muinasjutulist, kuid ehtsalt ja inimlikult mõjuvate tegelastega ainest. 18. sajandi Veneetsia dramaturgia asjatundjast libretist Renato Simoni soovitas heliloojale Carlo Gozzi teoseid. Puccini valis välja näidendi **„Turandot“**, mille põhjal Simoni ja Giuseppe Adami kirjutasid libreto, tuginedes ka Friedrich Schilleri romantismi vaimus tõlkeversioonile Gozzi näidendist. Ehkki helilooja oli materjalist vaimustuses, kulges ooperi kirjutamine vaevaliselt – Turandoti ja Calafi armastusest tulvil dueti kirjutamine ei edenenud Puccinil kuidagi. 1924. aastal sai helilooja kõrivähi diagnoosi ning suri sama aasta novembris, jõudmata „Turandotti“ lõpetada. Ooperi lõpetas Puccini visandite põhjal helilooja Franco Alfano ning selle esietendus toimus 1926. aastal Milanos Teatro la Scalas.

Orientalismi all peetakse silmas Ida kujutamist Lääne kunstis, mis tihti hägustas fantaasia ja reaalsuse vahelist piiri. Orient, mis hõlmas tänaseid Türgi, Kreeka, Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika alasid, köitis Lääne kunstnike kujutlusvõimet juba aastasadu, kuid orientalismi kõrgaeg saabus 19. sajandil, mil Euroopa hoogustunud koloniaaltegevus võimaldas sõduritele, kaupmeestele ning kunstnikele hõlpsamat ligipääsu nende alade rahvastele ning kultuuridele.

Mitmed kunstnikud reisisid paikadesse, mida oma töödes kujutasid, teised aga ei rännanud Pariisist või Viinist kaugemale ja tuginesid teoseid luues oma kujutlusvõimele ning fotodest ja rekvisiitidest saadud inspiratsioonile. Nii on orientalism utoopiline kujutluspilt idast – igatsuse, võimaluste ja kaugelasuva täiuse sümbol. Konkreetsete riikidega seotud orientalismi ilmingutest võib nimetada näiteks japonismi ja *chinoiserie*'d.

Ehkki 17. ja 18. sajandite jooksul olid Hiina ja Euroopa vahelised kaubandussidemed tihenenud, oli Hiina eurooplaste kujutluses endiselt müstiline ja kauge paik, mida vähesed olid oma silmaga näinud. ***Chinoiserie*** lähtekoht oli nimelt eksootikas ja salapäras. Lääne vaba tõlgendus Hiina kunstist avaldus nii sisekujunduses, keraamikas, mööbli- ja tekstiilikunstis kui maastikuarhitektuuris, lisaks kujutavas kunstis. *Chinoiserie* egiidi all jäljendati Hiinast imporditud sinivalget portselani, tikandeid ja lakkmööblit, kuid mõjututi lisaks ka Korea, Jaapani ja teiste Ida-Aasia riikide kunstist.

Seda kunstilaadi iseloomustab hulk kindlaid motiive nagu mägede ja udupilvedega fantaasiamaastikud, pagoodid ja teepaviljonid, uhked linnud, draakonid, hiina rahvariietes inimfiguurid, bambustaimed, lootoseõied ning hiina stiilis kalligraafia. Sisekujunduses lõimiti *chinoiserie*'d peamiselt baroki ja rokokoo stiilidega.

Chinoiserie vaimustus levis aristokraatide seas kiiresti ning peagi oli iga endast lugupidava valitseja residentsis nii nimetatud Hiina ruum – tuntumad näited Hiina stiilis interjööridest on Sanssouci palee aedades asuv Hiina maja ning praeguseks hävinud *Trianon de Porcelaine* Versailles'is (1670–1671). 19. sajandi teises pooles *chinoiserie* populaarsus taandus, Hiina ja Ida-Aasia kõrval tõusid esile teised eksootilised piirkonnad nagu Türgi, Egiptus ja Kreeka.

Lugu külmast ja kõrgist printsess **Turandotist** on üsna kaugeleulatuvate juurtega. Turandot oli pärsia luules levinud Kesk-Aasia printsesside nimi. Pärsiakeelne sõna „Turandokht“ tähendab „Turaani tütar“, Turaan on kunagi Pärsia impeeriumi alla kuulunud Kesk-Aasia piirkond.

On võimalik, et üks Turandoti loo kaudsetest lähtekohtadest on keskaja Aserbaidžaani aladel elanud ning pärsia keeles kirjutanud poeedi Nizami Gandžavi kirja pandud romantiline eepos **„Seitse iludust“** (1197). Seitsmeosalise poeemi süžee on keerukas ning tulvil matemaatilisi, astronoomilisi ja müütilisi sümboleid.

Teose keskmes on 4. sajandi algul II Pärsia impeeriumi valitsenud kuningas Bahram, kes sattub jahil olles templisse, mille seinu kaunistavad seitsmest eri maailmajaost pärit printsesside portreed. Bahram armub kõigisse silmapilkselt. Ta laseb oma palee juurde ehitada seitse paviljoni ning kutsub printsessid külla. Laupäevast reedeni külastab ta igal õhtul üht printsessi, kes talle lugusid jutustavad. Teekond mustast paviljonist valgeni peegeldab Bahrami hingelist arengut, printsesside jutustuste abil kasvab ignorantsest inimesest valgustatud kuningas. Lugu printsess Turandotist kuuleb kuningas Bahram teisipäeval Marsi punases paviljonis slaavi printsessi külastades.

1712. aastal ilmus prantslase François Pétis de la Croix’ kogumik **„Tuhat ja üks päeva“** Lähis-Ida folkloorist ja mütoloogiast, millest ei puudunud ka väidetavalt pärsia päritolu ning Nizamist inspireeritud jutustus printsess Turandotist. De la Croix’ jutustuse ainetel kirjutas Carlo Gozzi *commedia dell’arte* stiilis näidendi **„Turandot“** (1762), mis oli Giacomo Puccini ooperi libreto lähtepunktiks.

Risto Joost on alates 2020. aasta sügisest Vanemuise teatri muusikajuht ja peadirigent, 2009. aastast Rahvusooper Estonia kooseisuline dirigent. Ta on juhatanud mitmeid rahvusvaheliselt tunnustatud orkestreid nagu Bergeni Filharmoonikud, Veneetsia Teatro La Fenice orkestrit, Peterburi Maria Teatri orkestrit, Sevilla Kuninglikku Sümfooniaorkestrit jt. Eestis olnud Tallinna Kammerorkestri peadirigent (2013–2019), juhatanud Eesti Riiklikku Sümfooniaorkestrit ja teisi. Samuti on Joost seisnud dirigendina mitmete kõrgelt hinnatud kooride ees: Madalmaade Kammerkoor (peadirigent 2011–2015), Leipzigi MDR Raadiokoor (kunstiline juht 2015–2019), Rootsi Raadio koor, Ars Nova Copenhagen jt. Vanemuise muusikajuhi ja peadirigendina on Joost algatanud koostöö Heino Elleri Muusikakooliga iga-aastase kontserdi „Tulevikumuusikud" näol, lisaks on ta üks Vanemuise hooaja avafestivali eestvedajatest ning on ellu kutsunud iga-aastase hingedepäeva kontserdi traditsiooni. Samuti on Joost publiku ette toonud ooperilavastusi nii maailmaklassika kui kodumaiste algupärandite seast, nende hulgas Mozarti „Don Giovanni" (2021), Wagneri „Tristan ja Isolde" (2022), Händeli „Julius Caesar" (2023), Varrese „Põrgupõhja uus Vanapagan" (2022), Kaumanni „Kaubamaja" (2022) ja Tambergi „Cyrano de Bergerac" (2023). Eesti Rahvusringhäälingu muusikatoimetajad valisid Joosti aasta muusikuks 2018 kõrgete väärtuste kandmise ja edasiandmise eest muusikas. 2006 ja 2016 pälvis Eesti Muusikanõukogu helikunsti sihtkapitali aastapreemia, 2011 Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu noore kultuuritegelase preemia ning 2022 Eesti Teatriauhindade muusikaauhinna. Hooajast 2024/2025 alustab Joost ühtlasi tööd Saksamaal Württembergi Kammerorkestri peadirigendina.

Giorgio Madia õppis La Scala balletikoolis Milanos ja alustas oma tantsijakarjääri La Scala balletikompaniis. Olnud solist Maurice Béjart'i truppides „Ballet du XXème siècle" ja „Béjart Ballet Lausanne", viimases lõi 2016. aastal trupi asutajast inspireeritud koreograafia. Kuulunud solistina ka Pennsylvania, Milwaukee, San Francisco, Aterballetto ja Zürichi balletitruppidesse. Lisaks osalenud Rudolf Nurejevi hüvastijätuturneel, mille raames tantsis koos Nurejeviga kahes duetis. Tantsijakarjääri järel on Madia olnud balletijuht Toscana Balletiteatris, Baseli Balletiteatris, Berliini Koomilises Ooperis ja Viini Rahvaooperis, kus oli ühtlasi peakoreograaf. Töötanud ka Teatr Wielki Balleti kunstilise juhina Łódźis Poolas. 1995. aastast on Madia tegutsenud lavastaja-koreograafina. Tema repertuaaris on nii balletiklassikat nagu Tšaikovski „Luikede järv", „Uinuv kaunitar", „Romeo ja Julia" ning „Pähklipureja", Daubervali „Asjatu ettevaatus" ja Delibes'i „Coppélia" kui ka originaalloomingut nagu „Võlur Oz", „Alice Imedemaal", „Tuhkatriinu", „Chopin imaginaire", „Peeter Paan", „Pinocchio" või „Ohtlikud suhted". Madia musikaalsusest ja tugevast tantsulisest kujundikeelest annavad tõendust ooperid nagu Offenbachi „Hoffmanni lood", Rameau' „La Guirlande" ja „Zéphyre", Milchaud' „Le Pauvre matelot", Glucki ooper-ballett „Orpheus ja Eurydike", muusikalid nagu Walleri „Ain't misbehavin'", Menkeni „Väike õuduste pood", Hermani „La Cage aux folles" ja Bocki „Viiuldaja katusel". Lavastanud ka operetiklassikat nagu Straussi „Nahkhiir" ja Lehári „Lõbus lesk". Teiste seas on Madia teinud koostööd Berliini Rahvusballetiga, Viini Kammerooperi ja Rahvusballetiga, kus lavastas neljal korral Viini ooperiballi, samuti lavastanud maailmakuulsat heategevusballi „Elu ball" Viinis , olnud 10 aastat Austrias Mörbischis toimuva operetifestivali peakoreograaf, loonud koreograafia Gounod' „Faustile" 2016. aastal Salzburgi Festivalil ning lavastanud 2017. aastal Schloss Rheinsbergi Kammerooperile Bizet' „Carmeni". Pälvinud

kolmel korral Kuldse Maski preemia, 2011 aastal tunnustati teda Anita Bucchi preemiaga valguskujunduse eest ning Montepaschi preemiaga „L'Italia che danza" koreograafina. Vanemuises on Madia käe all lavale jõudnud tantsulavastus „La Dolce Vita" (2014), Bizet' ooper „Carmen" (2015), Glucki muusikale loodud ballett „Don Juan" (2016) ning Straussi operett „Viini veri" (2018).

Maarja Meeru on lõpetanud Tartu Kunstikooli dekoraatori eriala 1994. aastal. Ta on õppinud Olavskolen Folkehøyskole's Norras teatri erialal ja aastatel 1998–2004 Accademia di Belle Arti di Venezia's Itaalias, stsenograafia erialal. Aastani 2008 oli Meeru vabakutseline teatrikunstnik, alates sügisest 2011 on ta Vanemuise peakunstnik. Teinud lavakujundusi Ugala teatris ja Tartu Lasteteatris, Emajõe Suveteatris, Tartu Mänguasjamuuseumi Teatri Kodus; projektikujundusi; lisaks ka mitmeid näitusekujundusi Eesti Rahva Muuseumile. Meerul on olnud isikunäituste (õlimaal) väljapanekuid galeriides ja teatrites Saksamaal, Norras, Itaalias ning Eestis. Töid Vanemuises: Massenet „Manon" (Matvere, 2009), „La Dolce Vita" (Madia, 2014), Tšehhov „Kajakas" (Palu, 2014), Noreń „Deemonid" (Noormets, 2014), Bizet „Carmen" (Madia, 2015), „Klaver" (Aidla, 2016), „Aino ja Haldjas" (Strandberg, 2017), Campell „Beatrice" (Mäeots, 2017), Strauss „Viini veri" (Madia, 2018), Lindgren „Vennad Lõvisüdamed" (Palu, 2022), Shakespeare „Tõrksa taltsutus" (Strandberg, 2022), „Pisuhänd 2" (Palu, 2023) jt. 2016. aastal pälvis Bizet' ooperi „Carmen" kujunduse eest Teatriliidu aastapreemia – Natalie Mei nimelise auhinna.

Osatäitjate elulood on leitavad teatri kodulehel: www.vanemuine.ee

Vanemuise sümfooniaorkestri koosseis / Vanemuine Symphony Orchestra

Muusikajuht ja peadirigent / Musical Director and Chief Conductor Risto Joost
Orkestri kontsertmeister / Orchestra's Concertmaster Federico Mechelli Uhl

I viiul / I violin Liam Keneally*, Marta Mutso**, Laura Miilius-Koddanipork**, Susann-Elisabeth Kisla, Eva Alpstål, Anne Vellomäe, Vitalij Regensperger, Evelin Tammiku, Yevgenyy Kostrytskyy

II viiul / II violin Anna Samsonova*, Žanna Toptši, Hille Niilisk-Rees, Triinu Raudver, Myroslava Bukata, Laura Kuusma, Pille Triin Voolaid

Vioola / Viola Kadri Rehema*, Daria Motovilova**, Hanno-Mait Maadra, Tiina Kaibald, Ruta Kulikovska, Anna-Helena Inno, Teele-Liis Tiidor

Tšello / Cello Lauri Sõõro*, Camillo Cabassi**, Heli Ilumets, Olga Raudonen, Marina Peleševa, Sofija Ogarkova

Kontrabass / Contrabass Mika Nikkanen, Aivar Eimra**, Linda Viller, Jaanus Roosileht

Harf / Harp Kai Visnapuu, Lisanne Rull

Tšelesta / Celesta Ele Sonn, Margus Riimaa

Flööt / Flute Kerstin Laanemets*, Tuule Helin Krigul**, Kristjan Lume

Oboe Anna Šulitšenko*, Anastasiia Cherniak**, Leonardo Cubillo Carillo

Klarnet / Clarinet Cinmaya Ferrara*, Man-Chi Chan**, Heimo Hodanjonok

Fagott / Bassoon Kulvo Tamra*, Johanna Tuvi

Metsasarv / French horn Jaewook Sung**, Kristiina Luik, Klever Felicio Sobrinho

Trompet / Trumpet Priit Rusalepp*, Marti Suvi**, Villem Süvari, Viljar Lang,

Tromboon / Trombone Kait Tiitso*, Hendrik Jaak Sepp**, Rain Kotov, Aivo Koddanipork, Cimbasso Andoni Moñux Ugalde

Löökpillid / Percussions Alessandro Beco*, Diego Basile, Ilmar Varjun, Jonas Thygesen, Gertrud Jeffrey, Ivo Lain, Karīna Mazūra

Orkestri lavameistrid / Orchestra's stage technicians Sander Lääts, Raul Potter

Orkestri intendant Aivo Koddanipork

* orkestri pillirühma kontsertmeister / concertmaster of the instrument group
** orkestri pillirühma abikontsertmeister / assistant concertmaster of the instrument group

Vanemuise ooperikoori laiendatud koosseis / Vanemuine Opera Choir (extended composition)

Sopranid/Sopranos Marta Burgoa, Hanna Auziak, Anni Zimmermann, Helen Hansberg, Siiri Koodres, Külli Ormisson, Helen Nõmm, Grete Oolberg, Ursula Roomere, Marika Villemson, Ani Vardanyan, Hanna Saar, Merle Aunpuu, Laili Jõgiaas, Sille Mae, Miriam Hendrikson, Hyejin Kim, Laura Olev

Aldid/Altos Lembi-Liis Ebre, Kaja Ilmjärv, Katrin Kapinus, Eve Kivisaar, Kristel Oja, Rael Rent, Diana Silova, Rita Pajumaa, Emili Olde, Heidi Laanemäe, Sille Tamm, Triin Ella, Tuule Pihlap, Helmi-Julia Nyman

Tenorid/Tenors Rainer Aarsalu, Jacques Louw, Niël Stapelberg, Julian Baldwin, Hisatoshi Nezu, Oliver Timmusk, David Bergman, Aleksander Lumi

Baritonid, bassid/Baritons, basses Yuta Kimura, Myunghwan Jang, Janari Jorro, Egon Laanesoo, Risto Orav, Artur Nagel, Uku-Markus Simmermann, Ruudo Vaher, Stefan Simon, Hendrik Laanemaa, Ingmar Bräutigam, Tambet Ott, Marko Roosiväli

Vanemuise balletitrupi koosseis / Vanemuine Ballet Company

Jack Fielding, Vladyslav Kalys, Benjamin Kyprianos, Hodaka Maruyama, William Halton, Gerardo Avelar, Noah Wheatley, Álvaro Rodes, Maria Engel / Elina Vostrikova, Matilda Sole Sampietro, Maria Leonor Costa, Lara Ern, Uliana Kozneva, Aini Latonen, Lizé Mentz, Eva Alaments

Tartu Poistekoor – juhendaja Annelii Traks / Tartu Boys' Choir – instructor Annelii Traks

Andres Aule, Henri Raudnagel, Andre Oja, Jasper Pertsev, Mehis Reisberg, Eke Soomets, Paul Tamm, Gregor Viidul, Marten Soo, Stephan Kespre, Kristjan Mürk, Mario Häidkind

Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased / Students of the Vanemuine Dance and Ballet School

Kristiina Meril Mere, Elisabet Kriisk, Fiona Vavilova, Mia Gendrikson, Emilia Murde, Tuule Pruulmann, Riina Vähi, Johanna Tähnas, Loore Räisa

Kasutatud materjalid:

Asghar Seyed Gohrab, „Persian roots of Puccini's opera *Turandot*", Leiden Medievalists Blog (2019) https://www.leidenmedievalistsblog.nl/articles/persian-roots-of-puccinis-opera-turandot;

„Chinoiserie – an introduction", Victoria and Albert Museum https://www.vam.ac.uk/articles/chinoiserie-an-introduction;

Encyclopedia Britannica;

The Grove Dictionary of Music & Musicians, Vol. 15;

Harold Koda, Richard Martin, „Orientalism: Visions of the East in Western Dress", The Metropolitan Museum of Art (2004) https://www.metmuseum.org/toah/hd/orie/hd_orie.htm;

Julia Tugwell, „An introduction to Orientalist painting", British Museum (2019) https://www.britishmuseum.org/blog/introduction-orientalist-painting;

Nizami Ganjavi, „The Story of the Seven Princesses", trans. and ed. by Dr. R. Gelpke (2014); „Nizami", Eesti Entsüklopeedia (1992/2014) http://entsyklopeedia.ee/artikkel/nizami1

Teatrijuht / General Manager Aivar Mäe

Muusikajuht / Musical Director Risto Joost

Balletijuht / Ballet Director Jevgeni Grib

Draamajuht / Drama Director Tanel Jonas

Lavastusala / Production Department Karis Hindriksoo-Pitsi, Lisett Soomäe

Pealavameister / Chief Stage Technician Rello Lääts

Lavameistrid / Stage Technicians Ken-Konrad Kerm, Martin Remmelgas, Sergei Ivanov, Mart Visnapuu, Aigar Kikkas, Reigo Harkmann, Andre Luik, Sten Gussakov, Markus Kõrkjas, Paap Nõmm, Karl-Markus Lõhmus

Dekoratsiooniala / Stage Set Department Marika Raudam, Mait Sarap, Taavi Kask, Innari Toome, Ain Austa, Andres Lindok, Katrin Pahk, Leenamari Pirn, Jane Aus, Terje Kiho, Armin Luik, Indrek Ots, Mart Raja, Karmo Kiivit, Einar Pallas

Kostüümiala / Wardrobe Department Liisi Ess, Ivika Jõesaar, Triin Isak, Külli Kukk, Ruth Rehme-Rähni, Edith Ütt, Elli Nöps, Inkeri Orasmaa, Valentina Kalvik, Irina Medvedeva, Tia Nuka, Natalja Malinen, Kaire Arujõe, Olga Vilgats, Anneli Vassar, Heli Kruuse, Riina Seeblum, Reet Vaga, Ivi Vels, Ljubov Guzun, Toomas Vihermäe, Juta Reben, Ljudmila Nikolajeva

Riietusala / Costume Warehouse Raina Varep, Anu Kõiv, Eva Kõiv, Kadri Kangur, Aive Soosaar

Grimm ja soengud / Make Up and Hair Stylists Kelly Treier, Rutt Laikask, Mare Kuul, Viktoria Rüster, Madli Uibukant, Gretel Persidski, Anneliis Punnar, Roberta Türkson, Marian Seeme, Hanna Liisa Hõim

Rekvisiidiala / Stage Prop Department Liina Martoja, Kärt Paasik, Angelika Aun, Mirka Porrassalmi, Annaleena Adamson, Kaie Uustal

Valgusala / Lighting Department Andres Sarv, Tõnu Eimra, Tõnis Järs, Kaspar Aus, Villu Adamson, Madis Fuchs, Tauri Kötsi, Andrus Treier

Heli- ja videoala / Audio-Visual Department Andres Tirmaste, Vaiko Vreimann, Kalev Kääpa, Andreas Kangur, Juho Porila

Muusikaosakond / Music Department Kätlin Hoop, Kärt Suurlaht

Kavalehe teostus / Program Team:
Koostanud ja tõlkinud / Texts and translations Kerttu Piliste, Sirel Heinloo
Kujundanud / Design Katrin Leement
Fotograaf / Photographer Heikki Leis, Rasmus Kull

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi, et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks. Fondi on võimalik teha annetusi:
SA Tartu Kultuurkapital / Swedbank IBAN: EE092200221011379347, SWIFT: HABAEE2X
SEB Pank IBAN: EE251010102052050006, SWIFT: EEUHEE2X
Märksõna: VANEMUISE FOND

Suur aitäh teile Vanemuise fondi poolt:
Olga Aasav, Andrus Ansip, Mart Avarmaa, Alar Kroodo,
Kalev Kase, Mati Kermas, Eero Timmermann,
Tartu linn, Vanemuise advendikontserdil annetajad

Teatri peatoetaja

TALLINK

Aasta toetaja | Aasta toetaja | Aasta toetaja | Aasta toetaja | Autopartner

METEC | CASINO FENIX | Lõunakeskus | COOP Tartu | AMSERV

Suvekontserdi peatoetaja | Hotellipartnerid | Grimmipartner

GRIGA | TARTU HOTELS PALLAS | DORPAT ESTIKO ELAMUS | TRADEHOUSE PRETTY CURIOUS

Partnerid

ecosh | NOBE | GOLDTIME | myfitness world class gym & studios | TARTU | AITAN LAPSI | KULTUURIMINISTEERIUM

TALLINK | SILJA LINE

Kanname elamusi

Kõige mõnusam aeg ootab

VisitSea

CASINO FENIX

Panustame omadesse

Tähelepanu! Tegemist on hasartmängu reklaamiga. Hasartmäng pole sobiv viis rahaliste probleemide lahendamiseks. Tutvuge reeglitega ja käituge vastutustundlikult!

UUS Astri
DIGIKINKEKAART
Kingitus paari klikiga
astri kinkekaart
astri kinkekaart
2F Lõunakeskus

ELAMUSTEKS LOODUD

TOYOTA COROLLA CROSS

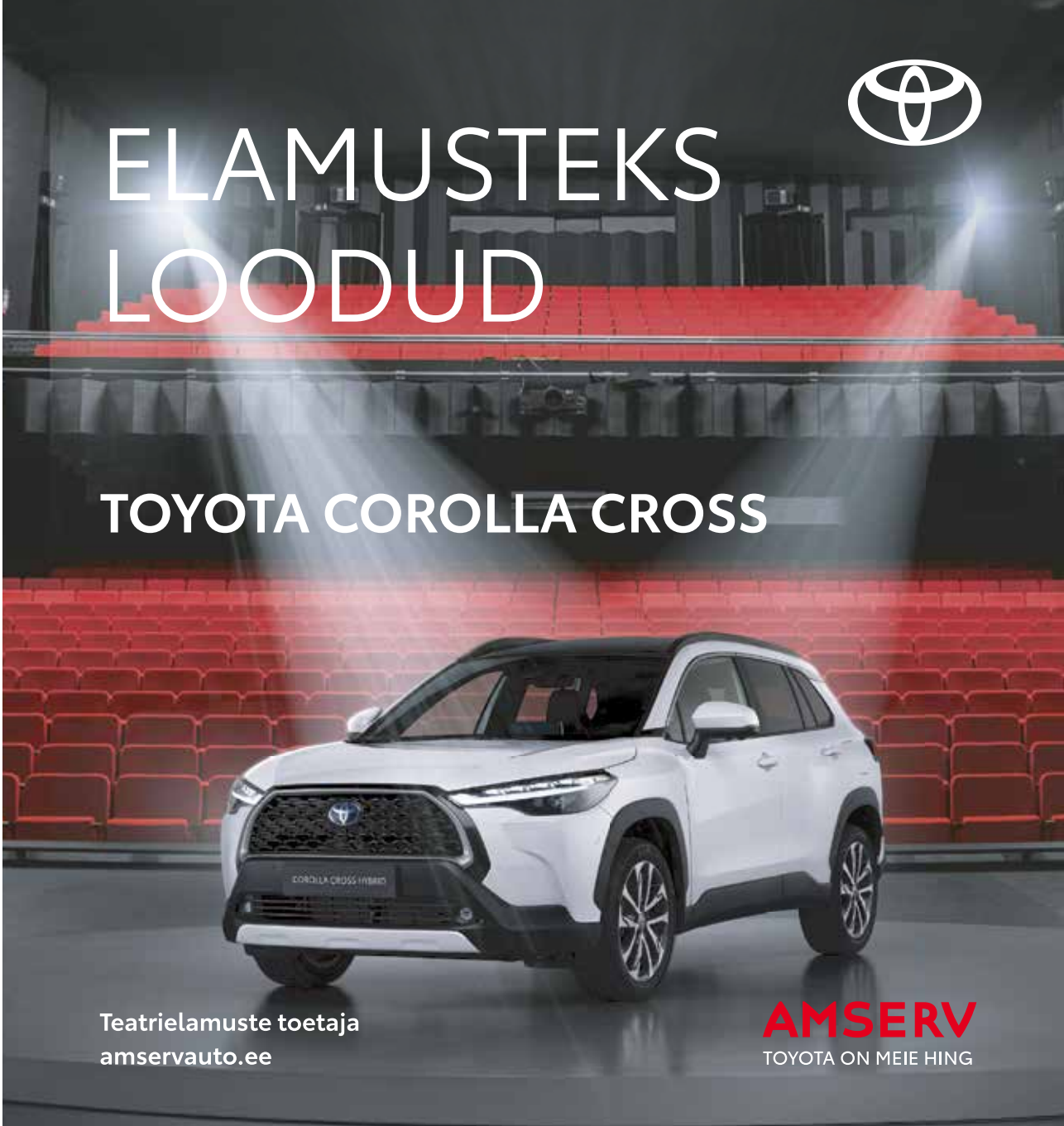

Teatrielamuste toetaja
amservauto.ee

AMSERV
TOYOTA ON MEIE HING

ESTIKO ELAMUS

Pakume üheskoos enam

LYDIA HOTEL

www.lydia.ee
Ülikooli 14, Tartu

DORPAT

www.dorpat.ee
Soola 6, Tartu

RAHVUSTEATER
VANEMUINE

vanemuine.ee